

Mogla je biti vojna policija. Ako su oni uhvatili ga. Nije imao volje ni da im se odupre niti da osluškuje. Ostajao bi za trenutak utučen, pažljiv, ali šum se nije ponavljao i on bi odahnuo.

Umesto da se udalji jer se osećao bolesnim i slabim, preblizavao se sve više selu. S vremenom na vreme bi pomislio:

— Ako me sad uhvate neću podneti batine. Tako ču i završti. Ali nešto duboko u njemu, nešto tako strano i neizbežno vuklo ga je u opasnost, prema selu.

U dva ili tri maha približavao se obalom reke do prvi kuća. Čak se usudivao da uđe u sušnicu i ukrade komad mesa. Jednog dana su ga uhvatili. Bog je tako hteo.

— Prokletstvo!

Niti spava niti je budan. Oseća kako se zareva pod pod njegovim telom. Kako mu celo, nespokojno telo drhti na ciglama. Kako mu trnu hladne ruke stegnute konopcem na ledima. Kako spavaju kosti u slatkotom bolu od topoline. Silom zatvorili oči da bi spavao. Poduzimaju ga nejasna svetljanja. Crvene tačkice koje mu izmiču. Puls mu neprekidno snažno bije.

Tam. Tam. Tam. Tamtamtam. Tam. Tatam. Kao bubanj. Ponekad jasno a ponekad teško i promuklo. Baš kao bubanj.

Tako ga je čuo još se reke. Kad se približio šćućuren u senci prvim kućama. Mnogo je vremena prošlo od kada je slušao samo pucketanje grana, lavež pasa, cirkut ptica. Ali ovaj topli zvuk bubenja nikad. Šćućuren, udarao je nogama i rukama u zemlju. Tam tam, tam tam, tam tam. Talasi toplotne obavijali su mu te-

Već se približio svetlima trga tako da je mogao čuti tromi ritam koraka. Senke Crnaca su se kretale u jedinstvenoj masi. Svetlost kao da se penjala i spuštalala po granama kroderiva.

Skrivajući se iza zidova pojavi se na trgu. Na zvuk bubenja spopade ga grozničava drhtavica. Odzvanjalo mu je u glavi i odbijalo se kao od velikog bubenja u koji su udarale crne pesnice. Potpuno se iznemirio. Sve proizlazi iz bubenja. Žene. Svetla. Nazivi stvari. Njegovo ime kojim ga neprekidno doziva.

Hilario, kaže. Hilario, ponavlja. Hilario, bubanj. Hilario, senka. Hilario, Hilarčiću, Hilario, junačino. Laričiću, čiču, iču, ču. Odjekuje ritam bubenja. Sve se trese. Ječi i odjekuje. Bruji u tami. Bruji.

Hilario drhti. Trese se. Koliko samo žena podrhtava u tami! Hilario, Hilarčiću. Hilario junačino.

Pored njega su poskakujući prolazile senke. I one i bubanj i trg i svetla. Bio je okružen njima. Ritam mu je udarao u kosti i oči. Pored njega su prolazila zadihana usta i mutne oči.

I ona žena koja je dolazila nošena i donošena ritmom bubenja pred njega. Drhteći zbog njega. Vezana s njim. Sudarena s njim.

— Hajde Soledad, da igramo zajedno!

— Gle, Hilario, već si se vratio!

I upravo tada ga je osetio kako dolazi. Nije ga ni video a osetio je njegov korak. Razlikovalo ga je od zvuka bubenja. Korak gospodina Gašpara. Trom, čvrst, siguran. Nije morao da se okreće da bi ga osetio.

Mogao je da ih broji. Prvi. Prode jedan tren. Drugi. Približavao se. Ništa se drugo nije čulo osim koraka gospodina Gaspara, komesara. Ni ples se nije čuo, samo koraci.

Zaškripase vrata. Otvorenih očiju, onako ležeći na ciglama vide zatvor ispunjen pepeljastim svanućem i na vratima visokog i glomaznog gospodina Gašpara, a iza njega lica, kabанице, puške i mačete kaznenog voda.

Sa španskog: Dragana Nikolić

dve Ćelite

Julio Garmendia

HULIO GARMENDIA (1898 – 1977) jedan je od najvećih savremenih venecuelanskih pripovedača. Njegova sposobnost pripovedanja, čistota pisanja, ironija i fantastika, učinili su od njega savremenog klasičnika. Neke od najpoznatijih zbirki pripovedaka su: List koji nije pao u svoju jesen., »Zlatni kaktus., »Prodavnica lutaka.«

Ćelite ima kunića, a ona Ćelite preko puta ima žabu krastaču. Osim kunića, Ćelite ima jednu mačku, dva psa, papigicu i tri bele golubice u drvenoj, zelenoj kućici za ptice. Medutim, nije imala žabu kao ona Ćelite preko puta i zato njen sreća nije bila potpuna.

— Ćelite — reče dajem ti za žabu srebrno zvonce sa plavom vrpcom.

Ali ona Ćelite preko puta neće da menja svoju žabu za srebrno zvonce sa plavom vrpcom... ni po koju cenu, ni za šta na svetu. Srećna je što je ima, što se priča o njoj — a samim tim i o Ćeliti — i što vrtlar Pablo, dolazeći kao i obično da seće rdobradicu, smireno izjavljuje:

— Eno žabe male Ćelite kako spava pod košaricom.

Sa prvim sumrakom pojavi se žaba ispod košarice ili vlažne paprati; skokne uokolo koji put a zatim kreće u šetnju po pločniku. Ćelite je posmatra i drhti od straha, da je ne smrška neki automobil, ujede pas ili izgrebe mačka one druge Ćelite. Teško je imati vlastitu žabu jer izuzetno komplikuje život; imati žabu nije isto što i imati psa, mačku ili papagaja. Ne možete je ni zatvoriti jer bi onda bila nesretna a to bi značilo da je ne volite.

U isto vreme, i ona Ćelite preko puta, šćućurena u vrtu iza plota, posmatra brižno žabu kako skakuće ulicom i duboko prestrašena uzvikuje:

— Ala je to čudno! Ne može ni trčati ni leteti... Sirota žabica!

Zadrhti svaki put kad se približi neki automobil ili prode pas koji se vraća kući na večeru, ili kada iznenada iz tame blesnu mačije oči. U isto vreme razmišlja, uporeduje... Ona ima toliko životinja — osim lutke Gizele — a niko nikad ne govori o tome. Medutim, ona Ćelite preko puta ima samo jednu jedinu žabu i svi su pogledi uprti u nju, svi osmesi i reči hvale. To se ni malo ne sviđa ovoj Ćeliti koja sebe vidi omaloženom.

— Ćelite — reče — osim zvončića sa plavom vrpcom daču ti još nešto. Golubice prave gnezdo, donose suve grane u kućicu; daču ti golupčića kad se izlegu... Ne! Daču ti ih kad već odрастu i budu sposobni da se sami hrane...

— Neću — odgovara bez dvoumljenja ona druga Ćelite — ne bih je menjala ni za šta na

Jubodrag Janković je: don kihot

svetu, to je jedino što imam. Tata ne voli životinje — dodaje gledajući na prostrani i napušteni vrt, — a što se tiče žabe, nju nikad ne vidi; jedino nju mogu imati i zato je ne menjam ni po koju cenu. Ni po — ko — ju!

— A ako ti dam i Gizelu sa svim njenim odeticima, ružičastim cvetnim i od velura? — uporno će Ćelita.

— Rekoh ti već da neću — odgovara tvrdog lavo Ćelita, ona preko puta.

— A ako ti dam i Kokoa? — upita, drhteći od vlastite smelosti ona druga Ćelita.

— Ni tada neću.

— A Peluso ako ti dam?

— Ma neću!

— A Kralja i Ernestinu? I golubice u kućici? — besno će Ćelita.

— Ma neću nikako!

— Glupač! — Reče joj druga Ćelita — Zar stvarno misliš da bi ti dala sve ovo za žabu?

— Ne moraš mi dati jer ti ni ne tražim; već sam ti rekla da ni za šta na svetu ne menjam žabu. Bilo šta da mi daš!

Atako vam je to. Da je žaba imala mlade, ona Ćelita preko puta bi joj sigurno dala jednu, dve ili tri, ali ko bi to znao. Žabarski život je čudan, o njima se ništa pod milim bogom ne zna. Nisu kao na primer golubice za koje svi znaju kad se gnezde i koliko jaja polažu, kako hrane svoje mlađunce, šta vole, šta rade i šta cvrkuću. Ako bilo šta zna o žabama iz svog vrt-a? Jedino se po neki put, noću, nakon pljuska ili obilnog zalivanja mlađica čuje... kre, kre, kre... zna se da je to žaba, jedna od ovdašnjih, i to je sve.

Početkom kišnog perioda, onog istog dana kad se nebo naoblaci i kad su pale krupne kapi kiše, jednog tmurnog poslepoledneva, Ćelita nas je napustila, ona Ćelita odavde...

Beše slabašna devojčica, okruživali smo je mnogobrojnim životinjama jer su je neverovatno privlačile, a možda, sasvim nesvesno želeći da je životinje nekim čudom spreče da ode, vezujući je za ljude, igre, svetlost, vazduh i oblake, travu i njenu svežinu... Vezujući je za život!

Danas smo je ponovo posetili u malom četvrtastom vrtu u kojem spava. Skriven između paprati i košarica, medu namigušama, zevalicama i begonijama koje su skupa činile vlažni, šaroliki šumarak... tu, u senci i vlazi videsmo žabu... Ćelita ona preko puta, odnela je tamo...

...i tako Ćelita, ona preko puta sada ima kunića, mačku, dva psa, papigu i pet ili šest belih golubica u drvenoj, zelenoj kućici za ptice... A ova Ćelita odavde... Ma šta ja to govorim? Ona Ćelita mnogo, mnogo dalje sada ima tajanstvenog prijatelja, između paprati i košarica, u vlažnom, šarolikom šumarku u kojem spava... Tajanstveni prijatelj koji se pojavljuje u sumrak, skakajući i krekeći oko nje... Tajanstveni i neobični prijatelj...

Sa španskog: Dragana Nikolić